

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2012 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji aplikacji notarialnej

Na podstawie art. 75 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie organizacji aplikacji notarialnej (Dz. U. Nr 258, poz. 2169, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 1 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Rada izby notarialnej wyznacza dla aplikanta notariusza - patrona nie później niż w terminie 30 dni od dnia dokonania wpisu na listę aplikantów notarialnych.”;

2) w § 6 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. W trakcie aplikacji aplikant powinien sporządzić co najmniej 50 projektów aktów notarialnych i co najmniej po 10 projektów czynności notarialnych, o których mowa w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie.”;

3) § 10 otrzymuje brzmienie:

„§ 10. Na podstawie opinii osób szkolących aplikanta oraz własnych spostrzeżeń notariusz kierujący szkoleniem aplikanta sporządza przed upływem terminu, o którym mowa w art. 72 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, opinię o aplikancie, do której dołącza projekty przygotowanych przez aplikanta projektów aktów notarialnych i innych czynności notarialnych, o których mowa w § 6 ust. 2,

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2009 r. Nr 37, poz. 286, Nr 166, poz. 1317, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 85, poz. 458, Nr 87, poz. 483, Nr 106, poz. 622, Nr 142, poz. 830.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 52, poz. 384, z 2008 r. Nr 182, poz. 1131 oraz z 2010 r. Nr 45, poz. 267.

wraz z recenzjami co do poprawności ich wykonania. Opinię z załącznikami dołącza się do akt osobowych aplikanta, prowadzonych przez radę izby notarialnej.”;

4) uchyla się § 13.

§ 2. Do aplikantów, którzy rozpoczęli aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe, z tym zastrzeżeniem że:

- 1) aplikanci, którzy od 1 stycznia 2013 r. rozpoczną drugi rok aplikacji notarialnej powinni sporządzić co najmniej 30 projektów aktów notarialnych i co najmniej po 6 projektów czynności notarialnych, o których mowa w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie;
- 2) aplikanci, którzy od 1 stycznia 2013 r. rozpoczną trzeci rok aplikacji notarialnej powinni sporządzić co najmniej 10 projektów aktów notarialnych i co najmniej po 2 projekty czynności notarialnych, o których mowa w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

DYREKTOR
Departamentu Prawa Karnego
Tomasz Dątkowski

UZASADNIENIE

Celem niniejszego projektu rozporządzenia jest wprowadzenie zmian do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie organizacji aplikacji notarialnej (Dz. U. Nr 258, poz. 2169, z późn. zm.).

Zmiany rozporządzenia polegają na doprecyzowaniu przepisów dotyczących wyznaczania patronów dla aplikantów notarialnych oraz dookreśleniu przepisów w zakresie szkolenia aplikantów notarialnych.

Potrzeba zmiany tych przepisów uzasadniona jest działaniem organów samorządu notarialnego, które od przeprowadzonego w 2009 r. egzaminu wstępnego na aplikację notarialną stale utrudniają aplikantom dostęp do odbywania aplikacji, m.in. poprzez niewyznaczanie aplikantom patronów, co - jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego - jest obowiązkiem organów samorządu.

W celu doprecyzowania tego obowiązku § 1 ust. 3 zmieniono w ten sposób, że wskazano termin, w którym rada izby notarialnej ma obowiązek wyznaczenia aplikantowi notarialnemu patrona. Zgodnie z projektowaną zmianą, rada izby notarialnej wyznacza dla aplikanta notarialnego patrona nie później niż w ciągu 30 dni po dokonaniu wpisu na listę aplikantów notarialnych. Taki zapis wykluczy sytuacje, w których rady izb notarialnych przez kilka lub nawet kilkanaście miesięcy od wpisu na listę aplikantów notarialnych uchylają się od obowiązku wyznaczenia aplikantowi patrona.

Ponadto dotychczasowe brzmienie w § 1 ust. 3 zostało zmodyfikowane w ten sposób, że zrezygnowano z zapisu dotyczącego wyznaczania dla aplikantów zatrudnionych przez rady izb notarialnych oraz aplikantów odbywających aplikację u notariusza wyznaczonego przez radę izby notarialnej notariusza wyróżniającego się wysokimi kwalifikacjami i umiejętnościami dydaktycznymi. Praktyka wykazała bowiem, że przepis ten nie służył zapewnieniu odpowiedniej jakości szkolenia aplikantów, a był przede wszystkim podstawą odmowy wyznaczania patronów przez rady. Rady izb notarialnych, bez głębszego uzasadnienia, powołując się tylko na brzmienie tego przepisu, odmawiały wyznaczenia patronów, twierdząc, że notariusz nie spełnia wskazanej w tym przepisie przesłanki.

Podkreślić jednak należy, że samo powołanie danej osoby przez Ministra Sprawiedliwości na notariusza oznacza, że osoba ta posiada wysokie kwalifikacje, wiedzę i szczególne umiejętności pozwalające na wykonywanie tego zawodu, a zatem również na sprawowanie patronatu nad aplikantem.

W celu zapewnienia odpowiedniego szkolenia aplikantów pod względem praktycznego przygotowania do wykonywania zawodu notariusza, dotychczasową treść § 6 rozporządzenia oznacza się jako ustęp 1 i dodaje się ustęp 2, zgodnie z którym w trakcie aplikacji aplikant zobowiązany jest sporządzić co najmniej 50 projektów aktów notarialnych i co najmniej po 10 projektów czynności notarialnych, określonych w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8 ustawy – ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158, z późn. zm.), tj. m.in. czynności polegających na sporządzeniu aktów poświadczenia dziedziczenia, poświadczeń, spisywaniu protokołów, sporządzaniu protestów weksli i czeków, wypisów, odpisów i wyciągów dokumentów oraz projektów aktów i oświadczeń. Za zapewnienie wykonania tych czynności przez aplikanta odpowiedzialny byłby notariusz, u którego aplikant odbywa aplikację. Zgodnie bowiem z propozycją zmiany brzmienia § 10, projekty tych czynności notarialnych wraz z recenzjami co do poprawności ich wykonania będą dołączane do opinii o aplikancie, sporządzanej przed upływem okresu 2 lat i 6 miesięcy odbywania aplikacji notarialnej. Opinia ta, wraz z załącznikami, będzie dołączana do akt osobowych. Takie rozwiązanie spowoduje, że w trakcie szkolenia aplikantów większy nacisk będzie położony na praktyczne przygotowanie do zawodu notariusza, co również w lepszym stopniu przygotuje aplikantów do egzaminu notarialnego.

Dodatkowo w projekcie rozporządzenia proponuje się uchylenie § 13. Przepis ten stanowi, że rada izby notarialnej może dla sprawdzenia stopnia opanowania przez aplikantów notarialnych dziedzin prawa, z których prowadzone jest szkolenie, przeprowadzać kolokwia i sprawdziany. Tymczasem organy samorządu notarialnego, niezależnie od wprowadzonej możliwości przeprowadzania kolokwiów i sprawdzianów, uzależniły fakt odbycia aplikacji i uzyskania stosownego zaświadczenia od uprzedniego zaliczenia przeprowadzanych w toku aplikacji kolokwiów. Działanie to wykraczało poza przyznane organom kompetencje i było przejawem blokowania dostępu do zawodu.

W związku z powyższym, uchylenie tego przepisu wydaje się uzasadnione, w szczególności mając na uwadze wprowadzenie zmian w § 6 rozporządzenia w postaci dodatkowych wytycznych w zakresie praktycznego szkolenia aplikanta, zapewniającego przygotowanie do zawodu.

Ponadto projekt rozporządzenia zawiera w § 2 przepis przejściowy odnoszący się do aplikantów rozpoczynających aplikację przed dniem wejścia w życie projektowanego rozporządzenia, do których stosuje się przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem, że zakres czynności notarialnych, o których mowa w art. 79 pkt 1a, 2, 4, 5, 7 i 8 ustawy z dnia 14 lutego

1991 r. – Prawo o notariacie, będzie odpowiednio zmodyfikowany dla aplikantów II i III roku, którzy rozpoczną szkolenie w tych rocznikach z dniem 1 stycznia 2013 r.

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej. Zgodnie z wymogami art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Podmioty na które oddziałuje akt normatywny

Aplikanci notarialni, rady izb notarialnych, Krajowa Rada Notarialna, Minister Sprawiedliwości.

Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia wymaga zasięgnięcia opinii Krajowej Rady Notarialnej.

Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych

Wejście w życie aktu prawnego nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa w postaci wzrostu wydatków w częściach pozostających w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości.

Wpływ regulacji na rynek pracy

Proponowana regulacja umożliwi stosowanie przez organa samorządu notarialnego działań utrudniających aplikantom dostęp do odbywania aplikacji, m. in. poprzez niewyznaczenie aplikantom patronów, co jak wynika z orzecznictwa SN jest obowiązkiem organów samorządu.

Zgodnie z art. 71 § 3 ustawy Prawo o notariacie, uzyskanie przez kandydata pozytywnego wyniku z egzaminu wstępnego uprawnia go do złożenia wniosku o wpis na listę aplikantów notarialnych w ciągu dwóch lat od dnia doręczenia uchwały o wyniku egzaminu wstępnego. Jednak nawet w przypadku złożenia wniosku istnieje możliwość, że organy samorządu notarialnego utrudnią dostęp do aplikacji poprzez niewyznaczenie patrona. Jak wynika z danych zebranych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, aktualnie na **drugim roku** aplikacji notarialnej aplikację odbywa 275 osób, **w tym 72 osoby (26 proc.) z naboru 2009 roku, a więc rozpoczynających aplikację rok po uzyskaniu pozytywnego wyniku**

z egzaminu. Na pierwszym roku aplikacji notarialnej aplikację odbywają łącznie 183 osoby, w tym 15 osób (8 proc.) oczekujących na odbycie aplikacji co najmniej rok. W dalszym ciągu (trzy lata, a więc rok po upływie terminu wskazanego w art. 71 § 3 u.p.n.) na odbycie aplikacji oczekuje 20 osób z naboru 2009 roku. Jako niechlubnego rekordzistę należy wskazać tu Izbę Notarialną w Gdańsku, gdzie nadal oczekuje na wyznaczenie patrona 22 proc. aplikantów z naboru 2009 roku, którzy zostali przyjęci na aplikację notarialną.

Prowadzi to do wniosku, że niemal 10 proc. osób, które zdały egzamin wstępny na aplikację notarialną w 2009 r. (99 osób) rozpoczęło aplikację ponad rok po uzyskaniu pozytywnego wyniku z egzaminu wstępnego (nie jest jednak możliwe określenie, jaka część z tych osób zdecydowała się na to dobrowolnie, w ilu zaś przypadkach dostęp do aplikacji został ograniczony przez organy samorządu zawodowego).

W świetle faktu, że na dzień 30 kwietnia 2012 liczba notariuszy prowadzących kancelarie notarialne w Polsce wynosiła 2301, zaś w oparciu o umowy o pracę pracowało 518 asesorów notarialnych (tegoroczny egzamin notarialny zdało zaś 347 osób z 855, które do niego przystąpiły), ograniczenie dostępu do zawodu notariusza polegające na niewyznaczaniu aplikantom patronów należy uznać za istotne. Projekt ograniczający czas na wyznaczenie aplikantom notarialnym patrona do 30 dni po wpisaniu na listę aplikantów notarialnych stanowi więc kolejny, istotny element działań ułatwiających dostęp do wykonywania zawodu notariusza.

Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki

Projektowana regulacja może wpłynąć na konkurencyjność gospodarki poprzez zwiększenie liczby osób uprawnionych do wykonywania zawodu notariusza (a w konsekwencji możliwy spadek cen usług notarialnych).

Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowana regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.